

Шевчук А.И.

Национальный университет «Львовская политехника»

**ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ
В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ УКРАИНСКОГО ОБЩЕСТВА****Аннотация**

Рассмотрена необходимость активизации патриотического воспитания студенческой молодежи на современном этапе развития украинского общества. Обработано последние нормативно-правовые документы по патриотическому воспитанию молодежи в Украине, данные социологических исследований, зарубежный опыт. Проанализированы основные направления патриотического воспитания в высших учебных заведениях. Предложены пути их совершенствования, определена роль дисциплин социально-гуманитарного цикла в системе патриотического воспитания.

Ключевые слова: патриотизм, патриотическое воспитание, студент, молодежь, Родина, гражданство, общество.

Shevchuk A.Y.

National University «Lviv Polytechnic»

PATRIOTIC EDUCATION OF STUDENTS IN THE MODERN UKRAINIAN SOCIETY**Summary**

We consider the need to strengthen patriotic education of students at the present stage of development of Ukrainian society. The latest normative and legal documents on patriotic education of youth in Ukraine, social studies data and international practices have been studied. The main directions of patriotic education in higher educational establishments have been analyzed. The author suggests the possible ways for their improvement and defines the role of the disciplines of the humanities and social sciences in the system of patriotic education.

Keywords: patriotism, patriotic education, student community, youth, motherland, citizenship, society.

УДК (37-054+070)(4)

МЕДІАОСВІТА ЕТНІЧНИХ МЕНШИН У ПРОВІДНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ**Шульга Н.В.**Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

В статті уточнено поняття «медіаосвіта» в ході аналізу наукової літератури з проблеми дослідження. Проаналізовано способи, за допомогою яких медіа сприяють міжкультурній інтеграції меншин у сучасному світовому просторі. Виявлено тенденції та перспективи розвитку медіаосвіти у провідних європейських країнах, зокрему у Швейцарії та Великобританії. Розглянуто питання ефективності медіаосвіти в системі загальної освіти. Сфокусовано увагу на тому, що медіаосвіта етнічних меншин та їх інтеграція до культурно-освітнього простору набуває важливого значення в європейських країнах.

Ключові слова: медіа, ЗМІ, медіаосвіта, інформаційно-комунікативні технології, культурно-освітній простір.

Постановка проблеми. Склад європейських суспільств швидко змінюється, оскільки світова міграція призводить до якісних змін в мультикультурних суспільствах. Хоча міграція не є новим явищем, однак розвиток подій на політичній мапі світу активізує міграційні процеси до розвинених європейських країн в останні десятиліття. Ще з моменту закінчення Другої світової війни, багато робітників в пошуках роботи і біженців з зон військових дій емігрували до Європи.

Незважаючи на очевидну присутність іммігрантів з етнічних меншини в багатьох європейських країнах, важливість засобів масової інформації для їх соціального, культурного і політичного

життя, не було пріоритетом, і, лише в рідкісних випадках дослідження минулих років були присвячені питанням інтеграції меншин у межах ЗМІ. З цієї причини, вбачаємо дослідження ролі сучасних медіа у навчанні вихідців із етнічних меншин важливим для освітньої галузі в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти медіа в освітньому просторі в своїх роботах розглядали такі вітчизняні науковці як В. Маковій, М. Шваб, І. Малик та ін. Серед зарубіжних дослідників медіа та їх впливу на етнічні меншини слід виокремити таких науковців як Е. Гарт, К. Ланкшир, М. Нобель, К. Люк, Х. Пьоткер, Р. Гейслер, Н. Гуріген та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Масова культура новим популярним феноменом в ХХ столітті. На мислення і поведінку людей почали впливати вже не традиції, а засоби масової інформації. Поняття «медіа» почало розширюватися у напрямку до виникнення нових інформаційних ресурсів. Відповідно й в освіті педагоги почали використовувати різні медіа, таким чином виникло нове поняття «медіаосвіта». Наразі, медіаосвіта етнічних меншин та їх інтеграція до культурно-освітнього простору набуває важливого значення в європейських країнах.

Мета статті. Уточнити поняття «медіаосвіта», проаналізувати способи, за допомогою яких медіа сприяють міжкультурній інтеграції меншин у сучасному світовому просторі, виявити тенденції та перспективи розвитку медіаосвіти у провідних європейських країнах.

Виклад основного матеріалу. На думку, Н. Гурігена, в ХХ ст. засоби масової інформації зіграли важливу роль у інтеграції меншин до культурно-освітнього простору та були використані в якості інструментів національними елітами для просування національних мов і популяризації дискурсивних конструкцій національної ідентичності [6, с. 54].

Медіа – це поняття, яке включає в себе всю сукупність технологічних засобів і прийомів комунікацій оточуючих нас, службовців для передачі конкретного споживача інформаційного повідомлення в тому чи іншому вигляді: текст, музика, зображення. Зазвичай, термін медіа рідко коли вживається самостійно, частіше будучи частиною таких слів як: медіатекст, мас-медіа, медіа-простір, медіакомпетентність, медіа-дані, медіаповідомлення, медіазалежність, нові медіа, альтернативні медіа, соціальні медіа та в ін. [2].

Так, медіаданні які є сукупністю різних видів даних, що містять текстову, звукову та візуальну інформацію – графіку, відео, анімацію.

Відповідно, в освітній галузі виник термін «медіаосвіта» (від англ. media). В сучасній педагогічній літературі існує значна кількість тлумачень поняття «медіаосвіта». Зокрема, за даними Російської педагогічної енциклопедії, медіаосвіта – це напрямок в педагогіці, який відповідає за вивчення закономірностей масової комунікації (преси, телебачення, радіо, кіно, відео та ін.). Основним завданням медіаосвіти є підготовка нового покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різної інформації, навчання людини розуміти її, усвідомлювати наслідки її впливу на психіку, опановувати способи спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою технічних засобів [1, с. 555].

С. Фелітцен вважає, що медіаосвіта необхідна для активної участі як в демократичному процесі, так і в процесі глобалізації суспільства і має ґрунтуватися на вивченні всіх видів медіа [3, с. 25].

До поняття медіа входять і інформаційно-комунікативні технології. На погляд К. Люка, оскільки ми живемо в культурі, яка формується із соціальної практики й політичних поглядів, засоби масової інформації та ІКТ грамотність часто визначаються в широкому сенсі, як дослідження тексту, політичної економії, аудиторії і виробництва [8, с. 20].

Наприклад, медіаосвіта може розглядатися як особлива форма читання й письма, які в основному фокусуються на аналізі повідомлень, які відправляють творці засобів масової інформації.

З іншого боку, медіа освіти, можна розглядати як зацікавлення користувача у використанні текстів поп – культури або те, що глядач/читач/слухач культури формує навколо себе як виробництво і споживання текстів-популярної культури, в тому числі заради естетичного задоволення та соціальної практики, отриманої в результаті використання таких текстів.

К. Ланкшир та М. Нобель занепокоєні тим, що навіть сьогодні в епоху ІКТ, більшість вчителів у класі в значній мірі ігнорують вплив засобів масової інформації та ІКТ грамотності молоді, які функціонують як в школі, так і поза нею, на їх думку, не можна не вбачати очевидної їх переваги у формуванні грамотності в сучасній молодіжній культурі. Насправді, будь-яка спроба педагогів кооптувати молодіжну культуру в значній мірі буде відхилена індивідами в рамках цієї культури, що є правильним на думку науковців.

Компромісом, на думку авторів, у цій ситуації може стати: різноманітність текстів на основі друкованих і цифрових опосередкованих середовищ, які розглядаються в межах поточної навчальної програми. Наприклад, вчителі можуть зосередити увагу студентів вирішення проблеми їх навчальної діяльності [7, с. 48].

У сучасному медіа просторі молодь різного віку, від молодших і до старших підлітків, використовує засоби масової інформації в поєднанні з різними інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ), зокрема для обміну миттєвими повідомленнями, надсилання листів електронною поштою з метою залишатися у курсі подій, купівлі речей в Інтернет-магазинах, для створення персональних веб-сторінок, для виконання домашніх завдань, тощо.

У ХХІ столітті освітні технології потребують перегляду, оскільки нові медіа-технології фундаментальні і необернено впливають на ідеї, представлені у багатьох текстах навчальних програм шкіл та університетів.

Зокрема, науковці К. Ланкшир та М. Нобель приділяють значну увагу дискусії навколо нових засобів масової інформації та використання ІКТ в усвідомленій необхідності розвивати критичне розуміння молоді за допомогою авторських текстів у культурному та історичному контекстах. У той же час, розвиток критичного усвідомлення передбачає навчити студентів, що всі тексти, в тому числі й підручники, зазвичай пропагують конкретні погляди авторів [7, с. 19-49].

У той час як засоби масової інформації не можуть розглядатися в якості основного засобу міжкультурної інтеграції, такі як освітня система, тим не менш, вони грають важливу роль. Засоби масової інформації впливають на соціальну освіту шляхом поширення цінностей, норм та ідей, а також надаючи можливості для пізнання світу. Крім того, вони пропонують політичну інформацію і арену для дискусій про питання державної політики.

Р. Гейслер та Х. Пьоткер зазначають, що ЗМІ можуть сприяти міжкультурній інтеграції наступними способами:

1. Виробництво ЗМІ. Національні меншини, що працюють в галузі журналістики сприяють різноманітності засобів масової інформації у вищезгаданіх питань, характерних для меншин.

2. Медіа-контент. Спосіб, у який меншини представлені в засобах масової інформації має вирішальне значення, так як більшість дізнається про них в основному із засобів масової інформації. Так, меншини можуть здійснити свій внесок у запобіганні негативних забобів серед більшості і зменшити негативні наслідки для самосприйняття самих меншин.

3. Використання ЗМІ. Використання масової інформації меншинами вважається важливим для їх міжкультурної інтеграції [4, с. 42].

Досвід європейських країн у розповсюдженні медіаосвіти як засобу, що сприяє міжкультурній інтеграції меншин до суспільства, досить значний. Проте, незважаючи на переваги міжкультурної інтеграції за допомогою медіа, фактично, навіть у таких мультикультурних європейських країнах як Швейцарія, сьогодні у ЗМІ приділяється мало уваги етнічним меншинам.

Навчальна стратегія Швейцарії розвивалася під впливом французької та німецької медіапедагогіки. Швейцарія – федеративна держава, де кожен з 26-ти кантонів має свій власний навчальний план. Викладачі інтерпретували навчальний план індивідуально (тобто від нульової медіаосвітньої складової до просунутих курсів, спираються на передові досягнення медіапедагогів). У 60-х роках ХХ століття в Швейцарії отримав досить широке поширення медіаосвітній підхід розвитку критичного мислення, інтегрований в дисципліни з мистецтва і рідної мови. В деяких гімназіях медіакультури викладалася навіть яксамостійний предмет. Із залученням відео до навчальної діяльності у 80-х роках ХХ століття у швейцарських школах став більш поширеним так званий практичний підхід в медіаосвіті, коли основна увага приділялася створенню учнями своїх власних аудіовізуальних медіатекстів [10].

Сучасну ситуацію у галузі медіа Швейцарію висвітлюють науковці С. Зігнер, М. Паппіз та А. Піга та у своєму дослідженні стверджують, що сьогодні, у ХХІ ст., ЗМІ не відображають традиції Швейцарії як полікультурної і багатомовної країни. Швидше за все, меншини в значній мірі ігноруються державними і комерційними каналами, тільки співтовариство радіостанцій пропонує платформу для розвитку національної самосвідомості меншин. Внесок ЗМІ в інтеграції мігрантів досить малий. Відсутність охоплення осіб з міграційним фоном в мейнстрім ЗМІ ускладнює обмін і взаємне сприйняття меншин і більшості.

Автори статті пропонують варіанти для сприяння інтеграції іммігрантів через засоби масової інформації, а саме:

- Службам громадського мовлення необхідно внести зміни в замовлення, які повинні містити зобов'язання обслуговувати потреби меншин.

- Мігранти та їх нащадки повинні бути представлені в новинах і програмах. До того ж, слід розглянути проблему активізації програм, спрямованих конкретно на людей з міграційного середовища.

- Мовні меншини серед корінного населення можуть бути представлені у внутрішніх представництвах ЗМІ різних регіонів.

- Журналістська освіта має охоплювати міжкультурні аспекти. Крім того, медіа-компанії повинні заохочувати представників етнічних до навчання журналістській справі [9, с. 435].

90-і роки ХХ століття і початок ХХІ стали вельми плідними для розвитку медіаосвіти в Британії. У 1996 році в Англії на базі педагогічного факультету Саутемптонського університету (The University Southampton, UK) відкрився Центр медіаосвіти (Media Education Centre), який очолює професор Е. Гарт. Даний центр став ініціатором широкомасштабних наукових досліджень, як на британському, так і на міжнародному рівнях. Головними проектами центру (а до цього дослідницької групи Е. Гарта) в 90-х роках минулого століття стали дослідження «Медіаосвіта на уроках англійської мови» та «Міжнародні перспективи медіаосвіти». Так чи інакше, протягом останніх двадцяти років здійснення медіаосвітніх програм Британської кіноінституту вони зустрічали певну критику в педагогічних колах. Наприклад, 90-х років минулого століття властива полеміка з приводу поділу понять «медіаосвіта» (media education) і «Курси з навчання медіа» (media studies).

Професор Е. Гарт також критично оцінював британську ситуацію в галузі медіаосвіти. Висновки дослідницької роботи Е. Гарта, що стосується питань ефективності медіаосвіти, інтегрованої в курс англійської мови, ґрунтуються на практичній роботі, проведеної очолюваним ним центром в 1998-1999 роках, і включає такі положення:

- викладачі англійської мови є в основному прихильниками «Дискримінаційною» («протекціоністської», «захисної») парадигми медіаосвіти;

- тематика більшості медіауроків не стосується політичної сфери;

- на медіауроках слабо проявлена діалогова форма роботи,

- практичне застосування досвіду самих учнів, недостатня опора на їх знання [5].

З вищезазначеного можна зробити висновки про те, що сьогодні проблема якості медіаосвітнього процесу в Британії є наріжною.

Висновки і пропозиції. В ході аналізу наукової літератури нами було уточнено поняття «медіаосвіта», під яким розуміється критичне мислення, істотним елементом розвитку якого є створення студентами власної медіапродукції; проаналізувано способи, за допомогою яких медіа сприяють міжкультурній інтеграції меншин у сучасному світовому просторі, а саме: виробництво ЗМІ, медіа-контент та використання ЗМІ. Виявлено, що у таких провідних європейських країнах як Швейцарія та Великобританія, де медіаосвіта почала розвиватися ще у 60-х рр. ХХ ст., у навчанні студентів було впроваджено медіаосвітній підхід критичного мислення й практичний підхід. Проте, незважаючи, на переваги медіаосвіти у навчанні етнічних меншин, більшість викладачів слідує дискримінаційній парадигмі. У перспективах розвитку медіаосвіти у провідних європейських країнах є сприяння інтеграції іммігрантів через засоби масової інформації та охоплення медіаосвітою всіх меншин.

Список літератури:

1. Российская педагогическая энциклопедия: в 2 т. / гл. ред. В.В. Давыдов. – М.: Большая рос. энцикл., 1993-1999. – С. 555.
2. Скуленко М.И. Журналистика и пропаганда. Электронный ресурс. – Режим доступа: http://psujournal.narod.ru/lib/scu_prop.htm
3. Feilitzen C. von. (1999). Media Education, Children's Participation and Democracy. In: Feilitzen, C. von. and Carlsson, U. (Eds.). Children and Media: Image, Education, Participation. Goteborg: UNESCO & NORDICOM, pp. 24-26.
4. Geissler R and Pottker H (2006) Mediale Integration von Migranten. Ein Problemaufriss [Integration of migrants through the media: Outline of the problem]. In: Pottker H and Geissler R (eds) Integration durch Massenmedien. Medien und Migration im internationalen Vergleich [Mass Media Integration: Media and Migration: A Comparative Perspective]. Bielefeld: transcript, pp. 13-44.
5. Hart A. & Suss D. (Editors) Media Education in 12 European Countries a Comparative Study of Teaching Media in Mother Tongue Education in Secondary Schools; Swiss Federal Institute of Technology, 2002. Retrieved 5.01.2017 from: <http://e-collection.ethbib.ethz.ch/show?type=bericht&nr=246>
6. Hourigan N (2003) Escaping the Global Village: Media, Language and Protest. Lanham, MD:Lexington. – 205 p.
7. Lankshear C. & Knobel M. (2003). New literacies: Changing knowledge and classroom learning. Buckingham, UK: Open University Press.
8. Leu, D. J., Jr. (2000). Literacy and technology. – Pp. 45-69.
9. Luke C. (1997). Media literacy and cultural studies. In S. Muspratt, A. Luke & P. Freebody (Eds.) Constructing critical literacies: Teaching and learning textual practice. Cresskill, NJ: Hampton Press. – Pp. 19-49.
10. Signer S., Puppies P., Piga A. (2011) Minorities, integration and the media: Media regulation and media performance in multicultural and multilingual Switzerland: the International Communication Gazette 73 (5): 419-439.
10. Suss D., Bernhard E. and Schlienger A. (2002). Media Education in Switzerland – Determining its Position. In: Hart, A. / Suss, D. (Eds.) Media Education in European Countries. Zurich: Swiss Federal Institute of Technology. Retrieved 5.01.2017 from: <http://e-collection.ethbib.ethz.ch/show?type=bericht&nr=246>

Шульга Н.В.

Уманский государственный педагогический университет
имени Павла Тычины

МЕДИАОБРАЗОВАНИЕ ЭТНИЧЕСКИХ МЕНЬШИНСТВ В ВЕДУЩИХ ЕВРОПЕЙСКИХ СТРАНАХ

Аннотация

В статье уточнено понятие «медиаобразование» в ходе анализа научной литературы по проблеме исследования. Проанализированы способы, с помощью которых медиа способствуют межкультурной интеграции меньшинств в современном мировом пространстве. Выявлены тенденции и перспективы развития медиаобразования в ведущих европейских странах, в том числе в Швейцарии и Великобритании. Рассмотрен вопрос эффективности медиаобразования в системе общего образования. Сфокусировано внимание на том, что медиаобразование этнических меньшинств и их интеграция в культурно-образовательное пространство приобретает важное значение в европейских странах.

Ключевые слова: медиа, СМИ, медиаобразование, информационно-коммуникативные технологии, культурно-образовательное пространство.

Shulga N.V.

Pavlo Tychnyna Uman State Pedagogical University

MEDIA EDUCATION OF ETHNIC MINORITIES IN THE LEADING EUROPEAN COUNTRIES

Summary

The article clarified the concept of «media education» in the analysis of scientific literature on the research problem. We analyzed the ways in which the media promote intercultural integration of minorities in the modern world space. Tendencies and prospects of media development in the leading European countries, including Switzerland and the UK are defined. The effectiveness of media education in the general education system is seen. It focuses on the fact that media education of ethnic minorities and their integration in the cultural and educational space becomes important in the European countries.

Keywords: media, mass media, media education, information and communication technologies, cultural and educational space.